

Rūta Ežerskienė, „Citadele“ banko valdybos pirmininkė ir generalinė direktorė

2025-ieji finansų sektoriui ir Baltijos šalių ekonomikai žada būti kupini iššūkių, bet kartu atverti ir naujas galimybes. Po 2024-ųjų, pažymėtų esminiais pinigų politikos pokyčiais, fiskalinėmis reformomis ir augančiu pagreičiu pagrindinėse skolinimo rinkose, ateinančių metų perspektyva nuteikia optimistiškai. Visgi, tvariam ekonomikos augimui prireiks glaudaus politikos formuotojų ir finansų sektoriaus bendradarbiavimo.

Ekonomikos augimas - visose Baltijos šalyse

2025-ieji turėtų tapti teigiamos ekonomikos plėtros metais visame Baltijos regione, kuri skatins numatomas tolesnis bazinių palūkanų normų mažinimas ir auganti finansavimo paklausa. „Citadele“ banko ekonomistai prognozuoja, kad Lietuvos BVP kitąmet augs 2,9 proc., Latvijoje – 2,2 proc., o Estija pagaliau išbris iš recesijos po kelerius metus trukusio ekonomikos nuosmukio ir BVP augs 2,4 proc.

Mažėjančios palūkanų normos taps pagrindiniu šio augimo katalizatoriumi. Tikimasi, kad iki 2025 m. vidurio Europos Centrinis Bankas (ECB) palūkanų normas sumažins keturis kartus, o EURIBOR 2025 m. vasarą pasieks 2 proc. Baltijos šalyse, kur vyrauja paskolos su kintamomis palūkanomis, tai leis skatinti būsto paskolų, lizingo ir verslo investicijų augimą, stiprinant regiono ekonominį atsparumą.

Skolinimo rinkų aktyvumas

Stiprėjantis skolinimo rinkų impulsas jau akivaizdus: per pirmuosius devynis 2024 m. mėnesius „Citadele“ banke sudarėme 86 proc. daugiau būsto paskolos sutarčių, o finansavimo sumos, palyginti su tuo pačiu 2023 m. laikotarpiu, išaugo 108 proc. Baltijos šalių centrinių bankų duomenys rodo, kad 2024 m. lapkritį, palyginti su tuo pačiu laikotarpiu pernai, naujų būsto paskolų apimtys Baltijos regione išaugo 15 proc., nors dar nors metų pradžioje buvo fiksuotas 7 proc. nuosmukis.

Verslas taip pat ruošiasi investicijoms. 2024 m. lapkritį naujų paskolų verslui apimtys Baltijos regione buvo 12 proc. didesnės nei prieš metus, kas signalizuoja sustiprėjusį pasitikėjimą regiono ekonominėmis perspektyvomis ir ruošimąsi intensyvesnėms investicijoms 2025-aisias.

Vartojimo tendencijos ir kapitalo rinkos

Vartotojų optimizmas palaipsniui gerėja, o tendencijos tokiuose sektoriuose kaip automobilių pardavimai rodo atsigavimo ženklus. „Norstat Express“ tyrimo* duomenimis, 6 proc. respondentų Lietuvoje planuoja įsigyti naują automobilį 2025 metais, o šią tendenciją patvirtina ir 2024 m. pabaigos naujų automobilių pardavimo duomenys.

Kapitalo rinkos, ypač Latvijoje, taip pat turi didelį potencialą. Tikėtini tam tikrų Latvijos įmonių IPO galėtų suteikti labai reikalingą postūmį regiono kapitalo rinkų plėtrai.

Mokesčių iššūkiai ir dialogas su politikos formuotojais

Nors ekonomikos augimo perspektyvos teikia vilčių, 2024 m. įvestos naujos mokestinės priemonės padidino spaudimą bankų sektoriui. Padidėję pelno mokesčiai ir platesnės fiskalinės reformos gali riboti bankų galimybes investuoti į inovacijas bei ilgalaikį augimą.

Tam, kad mokesčių politika būtų subalansuota ir ilgalaikis ekonomikos konkurencingumas išsaugotas, būtinas konstruktyvus dialogas tarp politikos formuotojų ir finansų sektoriaus.

Žaliasis finansavimas ir skaitmeninė transformacija

Tikiu, kad Baltijos šalyse ir toliau išliks finansavimo paklausa investicijoms į atsinaujinančią energiją ir kitoms tvaresnėms iniciatyvoms, didinančioms energetinę nepriklausomybę, bei prisidedančioms prie Baltijos šalių klimato neutralumo tikslų įgyvendinimo.

Dėl darbo jėgos trūkumo auganti skaitmenizavimo reikšmė versle taip pat paliks savo žymę 2025-aisiais. Elektroninis sąskaitų faktūrų išrašymas taps privalomas Latvijos savivaldybių ir valstybės institucijoms, o 2026-aisiais naujojo reguliavimo pradėti laikytis teks ir privataus sektoriaus įmonėms. „Citadele“ banko finansinių technologijų sprendimai ir tokios partnerystės kaip „Klix“ bendradarbiavimas su „ESTO“ prisidės prie dar spartesnės elektroninės prekybos plėtros Baltijos šalyse.

Geopolitiniai veiksniai

Geopolitinis neapibrėžtumas, įskaitant JAV prekybos politikos pokyčius, pradėjus vadovauti Donaldui Trumpui, gali turėti įtakos Baltijos šalių eksportuotojams. Pavyzdžiui, Latvijoje pastaraisiais metais eksporto į JAV apimtys augo itin sparčiai: nuo 208 mln. eurų 2019 m. iki 612 mln. eurų 2022 m.

Tuo pat metu Baltijos šalys toliau skirs prioritetą gynybos sektoriaus finansavimui, stiprindamos regiono saugumą. Bankų parama šiems projektams bus ne mažiau reikšminga, nei privačių įmonių investicijoms.

Sukčiavimo prevencija ir klientų švietimas

Augant elektroninių mokėjimų ir elektroninės prekybos apimtims, sparčiai didėja sukčiavimo rizika. Bankai, investuodami į pažangias IT sistemas ir stiprindami klientų švietimą, užtikrina saugumą, kuris taps vis svarbesniu veiksniu, renkantis finansų partnerius.

2025-ieji: galimybių metai

2024-ieji dar kartą parodė Baltijos bankų sektoriaus gebėjimą prisitaikyti prie dinamiškų pokyčių. Finansų sektorius, glaudžiai bendradarbiaudamas su politikos formuotojais, 2025 metais gali pasiekti reikšmingų laimėjimų, skatindamas inovacijas, tvarų augimą ir ekonominę pažangą regione.

**„Citadele“ banko užsakymu inicijuotą apklausą atliko tyrimų agentūra „Norstat“ 2024 m. gruodžio mėnesį, visose Baltijos šalyse internetu buvo apklausta 1500 gyventojų.*

